

24 Am Màrt 2026

A phàrtaidh/neach-cùraim chòir

San Ògmhios 2025, dh'fhoillsich Luchd-sgrùdaidh an Rìgh litir mu Bhun-sgoil agus Sgoil-Àraich Bhail' Ùr an t-Sleibh. Mhìnich an litir grunn raointean leasachaidh a dh'aontaich sinn leis an sgoil agus Comhairle na Gàidhealtachd. O chionn ghoirid, mar is dòcha gu bheil fios agaibh, thadhail sinn air an sgoil a-rithist. Rè ar turais, bhruidhinn sinn ri clann agus dh'obraich sinn gu dlùth còmhla ris a' cheannard an gnìomh agus an luchd-obrach. Chuala sinn bhon cheannard-sgoile agus bho luchd-obrach eile mu na ceumannan a tha an sgoil air a ghabhail airson leasachadh. Choimhead sinn air raointean sònraichte a chaidh a chomharrachadh san sgrùdadh tùsail. Mar thoradh air sin, fhuair sinn a-mach mun adhartas a tha an sgoil air a dhèanamh agus dè cho math 's a tha seo a' toirt taic do dh'ionnsachadh agus coileanaidhean chloinne. Tha an litir seo a' mìneachadh na lorg sinn.

Feumaidh an t-ùghdarras ionadail gnìomh èiginneach a ghabhail gus ceannardas agus luchd-obrach na sgoile agus na sgoil-àraich a leasachadh, tro mheadhan na Gàidhlig agus na Beurla. Feumaidh a h-uile neach-obrach, le taic bhon ùghdarras ionadail, dòighean-obrach mionaideach a chruthachadh gus obair na sgoile a mheasadh, a leasachadh, a sgrùdadh agus a tracadh. Feumaidh oifigearan ùghdarrasan ionadail taic a thoirt do luchd-obrach gus raointean leasachaidh a stiùireadh agus a thoirt air adhart.

Gu h-iomlan, chan eil adhartas gu leòr air a bhith san raon leasachaidh seo.

Chruthaich àrd-stiùirichean planaichean gnìomha gus dèiligeadh ris na raointean leasachaidh, a' gabhail a-steach gnìomhan sònraichte do Ghàidhlig, le taic bho oifigearan an ùghdarras ionadail. Ach, cha robh a' mhòr-chuid den luchd-obrach an sàs gu h-iomlan ann a bhith a' cruthachadh no ag ath-sgrùdadh nam planaichean sin. Feumaidh an t-ùghdarras ionadail a-nis cuideachadh a thoirt do dh'àrd-stiùirichean agus luchd-obrach gus obrachadh còmhla gus planaichean nas soilleire a chruthachadh a tha ceangailte ri prìomh raointean leasachaidh. Feumaidh àrd-stiùirichean dèanamh cinnteach gu bheil na planaichean a' mìneachadh nan leasachaidhean a tha ri thighinn agus mar a thèid adhartas a thomhas. Feumaidh àrd-stiùirichean a h-uile ball den luchd-obrach a thoirt a-steach gus an cuideachadh le bhith a' cumadh agus a' gabhail pàirt ann an leasachadh na sgoile. Feumaidh an ceannard-sgoile stiùireadh nas làidire a thoirt seachad, a' toirt taic agus dùbhlann do luchd-obrach gus astar an atharrachaidh a mheudachadh.

Sholaraidh an t-ùghdarras ionadail maoinachadh a bharrachd airson luchd-teagaisg san Lùnastal 2025. Ach, chaidh an luchd-obrach seo a chleachdadh gus còmhachadh a thoirt seachad airson àiteachan bàn bho là gu la agus tha sin air ciallachadh nach robh

HMIE**Luchd-sgrùdaidh an Rìgh airson Foghlam ann an Alba**
His Majesty's Inspectorate of Education in Scotland

luchd-teagaisg a bharrachd ann. Mar thoradh air sin, cha do chuir an luchd-obrach a bharrachd taic ris an leasachadh mar a bha dùil. Tha leasachadh air a bhith ann an luchd-obrach airson clann nas sine ann am Foghlam Meadhan Gàidhlig. Tha seo dìreach air eòlasan a leasachadh airson clann nas sine. Ach, chan eil rèiteachaidhean maireannach an gnìomh fhathast. Bu chòir do phrìomh stiùirichean dèanamh cinnteach gu bheil an adhartas adhartach seo ann an eòlasan ionnsachaidh chloinne a' sìor leasachadh agus a' fàs freumhaichte.

Chunnaic àrd-stiùirichean ionnsachadh agus teagasg thar mheadhanan na Gàidhlig agus na Beurla. Feumaidh iad a-nis gnìomhan soilleir a chomharrachadh airson leasachadh le tidsearan. Chan eil tuigse cho-roinnte aig an luchd-obrach fhathast air ionnsachadh is teagasg àrd-inbhe. Feumaidh àrd-stiùirichean agus luchd-obrach obrachadh còmhla gus an t-eòlas agus an tuigse air ionnsachadh agus teagasg àrd-inbhe a leasachadh. Feumaidh an t-ùghdarras ionadail sùil gheur a chumail air an obair seo gus dèanamh cinnteach gu bheil leasachaidhean a' tachairt gu sgiobalta agus gum bi builean adhartach ann do chloinn.

Tha a h-uile pàiste ann am BS1 – BS7 nam buill de bhuidhnean ceannardais, leithid riaghaltas sgoilearan agus iomairt coimhearsnachd. Tha na buidhnean seo a' còrdadh ris a' chloinn agus tha iad ag ràdh gu bheil iad a' faireachdainn gu bheil iad an sàs ann an leasachadh na sgoile.

Bidh beagan thidsearan a' stiùireadh leasachaidh gu math, leithid gnìomhachdan àireamhachd a-muigh agus ann am Foghlam Meadhan Gàidhlig. Feumaidh àrd-stiùirichean cumhachd a thoirt don luchd-obrach gu lèir gus leasachaidhean a stiùireadh a tha ceangailte ri planaichean gnìomh gus astar an atharrachaidh a mheudachadh air feadh na sgoile.

Feumaidh an t-ùghdarras ionadail gnìomh èiginneach a ghabhail gus an sgoil-àraich ath-shuidheachadh agus bogadh iomlan mean air mhean a thoirt do chloinn a tha ag ionnsachadh tro mheadhan na Gàidhlig. Feumaidh oifigearan ùghdarrasan ionadail taic a thoirt do luchd-cleachdadh gus clann san sgoil-àraich a chuideachadh gus fileantachd mòran nas làidire a leasachadh sa Ghàidhlig.

Tha adhartas deimhinneach san raon leasachaidh seo. Feumaidh àrd-stiùirichean a-nis dèanamh cinnteach gu bheil an t-adhartas seo air a chumail suas agus gun tèid togail air.

Tha an t-ùghdarras ionadail air an sgoil-àraich ath-shuidheachadh gu soirbheachail. Bidh clann san sgoil-àraich a' faighinn làn bhogadh sa Ghàidhlig a-staigh agus, uaireannan, a-muigh. Bidh luchd-obrach a' dealbhadh ionnsachadh gus dèanamh cinnteach à leantainneachd agus adhartas ann an ionnsachadh chloinne. Tha clann san sgoil-àraich a' dèanamh adhartas làidir tro bhogadh. Tha iad a' tuigsinn mar a bhios an luchd-obrach a' cleachdadh na Gàidhlig gu cunbhalach ann an cluich agus ann an cleachdaidhean. Bidh clann a' bruidhinn abairtean sìmplidh, fàilteachaidhean, agus mion-fhiosrachadh pearsanta ann an Gàidhlig. Bu chòir do luchd-obrach cumail orra a' neartachadh bogadh, a-staigh agus a-muigh, gus fileantachd chloinne sa Ghàidhlig a thogail.

HMIE

Luchd-sgrùdaidh an Rìgh airson Foghlam ann an Alba
His Majesty's Inspectorate of Education in Scotland

Thar na sgoile agus na sgoil-àraich, feumaidh an t-ùghdarras ionadail taic a thoirt do luchd-obrach gus càileachd an ionnsachaidh, an teagasg agus a' mheasaidh a leasachadh ann am meadhan na Gàidhlig agus na Beurla. Tha seo a' gabhail a-steach a bhith a' cruthachadh dhòighean-obrach mionaideach airson planadh, measadh, tracadh agus sgrùdadh ionnsachadh chloinne gus adhartas chloinne ann an litearrachd agus àireamhachd a leasachadh.

Gu h-iomlan, chan eil adhartas gu leòr air a bhith san raon leasachaidh seo.

Thar na sgoile agus nan ionadan, an dà chuid ann am meadhan na Gàidhlig agus Beurla, tha dàimhean adhartach eadar luchd-obrach agus clann, agus eadar clann. Tha a' mhòr-chuid de chloinn a' tòiseachadh air pàirt nas fheàrr a ghabhail san ionnsachadh aca. Tha giùlan chloinne san sgoil a' dol am feabhas, agus tha clann a-nis ag ionnsachadh ann an àrainneachd shàmhach.

Sgoil-àraich

Tha luchd-obrach air tòiseachadh air leabhraichean làir a chleachdadh gus beachdan chloinne a chlàradh. Feumaidh luchd-obrach a-nis cothromachadh nas fheàrr a dhealbhadh eadar ionnsachadh air a stiùireadh le inbhich agus ionnsachadh air a thòiseachadh le clann. Bu chòir dhaibh eòlasan freagairteach a dhealbhadh, a bheir do chloinn eòlasan a chuidicheas iad gus rannsachadh, fuasgladh fhaighinn air duilgheadasan agus a bhith cruthachail. Tha an luchd-obrach air càileachd an amharc air ionnsachadh chloinne a leasachadh. Feumaidh iad a-nis fiosrachadh a chaidh a chruinneachadh ann an amharcan a chleachdadh gus ionnsachadh a dhealbhadh a fhreagras nas fheàrr air feumalachdan agus ùidhean chloinne. Feumaidh iad feum nas fheàrr a dhèanamh de dh'amharc gus measadh a dhèanamh air adhartas chloinne. Ann am Meadhan na Gàidhlig, bu chòir do luchd-obrach a' Chomhairle mu Foghlam Gàidhlig a chleachdadh gus taic a thoirt dhaibh gus leantainn air adhart a' dealbhadh airson fileantachd tro bhogadh iomlan.

Feumaidh àrd-stiùirichean dòighean-obrach a chruthachadh gus adhartas chloinne a leantainn agus a sgrùdadh gu mionaideach, gu h-àraidh ann an litearrachd agus àireamhachd tràth. Feumaidh luchd-obrach dèanamh cinnteach gu bheil iad a' clàradh adhartas cudromach chloinne, agus nan ceumannan a leanas.

Sgoil - Gàidhlig agus Beurla

Bha tidsearan an sàs ann an ionnsachadh proifeasanta feumail, air a thoirt seachad leis an ùghdarras ionadail, gus an tuigse air ionnsachadh is teagasg àrd-inbhe a leasachadh. Bidh tidsearan fhathast a' toirt seachad leasan don chlas gu lèir sa mhòr-chuid nach eil a' coinneachadh ri feumalachdan a h-uile pàiste. Anns a' mhòr-chuid de leasan tha astar an ionnsachaidh ro shlaodach. Tha slighean adhartais aig a h-uile tidsear a tha ceangailte ri eòlasan agus builean Curraicealam airson Sàr-mhathais airson a h-uile raon curraicealaim. Ach, chan eil an luchd-obrach gan cleachdadh gu math gu cunbhalach air feadh na sgoile.

HMIE

Luchd-sgrùdaidh an Rìgh airson Foghlam ann an Alba
His Majesty's Inspectorate of Education in Scotland

Feumaidh àrd-stiùirichean sùil gheur a chumail air dealbhadh thidsearan gus dèanamh cinnteach gu bheil iad a' dealbhadh curraicealam farsaing, cothromach agus adhartach a choinnicheas ri feumalachdan a h-uile pàiste. Bu chòir seo cuideachadh a thoirt do gach pàiste a bhith an sàs gu math ann an ionnsachadh brìoghmhor agus buntainneach a choinnicheas ris na feumalachdan aca gu math. Feumaidh àrd-stiùirichean fiosrachadh a chaidh a chruinneachadh bho chuid airtean clas a chleachdadh gus taic nas fheàrr a thoirt do thidsearan gus ionnsachadh agus teagasg a leasachadh tuilleadh. Bu chòir do phrìomh stiùirichean dèanamh cinnteach cuideachd gu bheil tidsearan a' cleachdadh dealbhadh àrd-inbhe a tha a' nochdadh eileamaidean sònraichte Foghlaim tro Mheadhan na Gàidhlig.

Bidh tidsearan a' cleachdadh beagan mheasaidhean àbhaisteach gus beàrnan ann an ionnsachadh chloinne a chomharrachadh. Feumaidh a h-uile neach-obrach ro-innleachd mheasaidh shoilleir a chruthachadh a tha a' gabhail a-steach cleachdadh raon de dhòighean-obrach airson measadh. Feumaidh tidsearan leasachadh a dhèanamh air cruinneas am breithneachaidhean proifeasanta air adhartas agus coileanadh chloinne.

Le taic bhon ùghdarras ionadail, tha an ceannard-sgoile air coinneamhan coileanaidh teirmeil a thoirt a-steach le tidsearan gus beachdachadh air adhartas agus coileanadh chloinne ann an litearrachd agus àireamhachd. Bidh iad a' comharrachadh taic chuimsichte, taobh a-staigh agus taobh a-muigh a' chlas, airson clann aig a bheil feum air taic a bharrachd. Ach, air sgàth dùbhlain luchd-obrach, cha deach an taic seo a thoirt seachad mar a bha dùil. Bu chòir don ùghdarras ionadail taic a thoirt don cheannard-sgoile gus dèiligeadh ris na dùbhlain sin.

Le taic bhon ùghdarras ionadail, feumaidh luchd-obrach dòighean-obrach a leasachadh a thaobh dealbhadh agus taic a thoirt do chloinn aig a bheil feum air taic a bharrachd tro mheadhan na Gàidhlig agus na Beurla. Tha seo a' gabhail a-steach clann le lùghdachadh ann an làthaireachd san sgoil agus san sgoil-àraich. Feumaidh iad dèanamh cinnteach gu bheil feumalachdan chloinne air an comharrachadh gu soilleir agus gu bheil planaichean èifeachdach ann dhaibh. A bharrachd air sin, bu chòir sùil gheur a chumail air adhartas chloinne, a leantainn gu h-ìomchaidh agus a mheasadh gu cunbhalach. Feumaidh àrd-stiùirichean dèanamh cinnteach gum bi adhartas nas fheàrr aig clann aig a bheil feum air taic a bharrachd mar thoradh air a h-uile dòigh-obrach.

Chan eil adhartas gu leòr air a bhith le bhith a' toirt air adhart an raoin leasachaidh seo anns an sgoil-àraich. Tha beagan adhartais air a bhith san sgoil thar na Gàidhlig agus na Beurla.

Anns an sgoil, thar foghlam meadhan Gàidhlig agus na Beurla, tha an luchd-obrach air sealladh farsaing feumail a churthachadh airson clann aig a bheil feum air taic a bharrachd leis an ionnsachadh aca. Feumaidh àrd-stiùirichean seo ath-sgrùdadh agus ùrachadh gu cunbhalach gus dèanamh cinnteach gu bheil fiosrachadh ùraichte ann mun chloinn uile aig a bheil feum air taic a bharrachd. Bu chòir seo luchd-obrach a chuideachadh gus dèanamh cinnteach gum faigh a h-uile pàiste an taic cheart aig an àm

HMIE**Luchd-sgrùdaidh an Rìgh airson Foghlam ann an Alba**
His Majesty's Inspectorate of Education in Scotland

cheart. Feumaidh àrd-stiùirichean a-nis an sealladh farsaing seo a leudachadh airson na sgoil-àraich.

Anns an sgoil, tha plana pàiste no prògram foghlaim fa leth a-nis aig a h-uile pàiste aig a bheil feum air. Feumaidh àrd-stiùirichean dèanamh cinnteach gu bheil iad air an leasachadh agus air am measadh ann an còmhraidh le pàrantan agus clann. Anns an sgoil-àraich, feumaidh luchd-obrach a-nis planaichean fa leth àrd-inbhe a chruthachadh airson clann aig a bheil feum air taic a bharrachd leis an ionnsachadh agus an leasachadh. Feumaidh àrd-stiùirichean dòighean-obrach nas mionaidiche a chruthachadh air feadh na sgoile-àraich Gàidhlig agus na sgoil-àraich Beurla airson planadh, sgrùdadh agus ath-sgrùdadh adhartas chloinne aig a bheil feum air taic a bharrachd leis an ionnsachadh agus an leasachadh.

Tha beagan chloinne ann a tha air clàran-ama pàirt-ùine. Feumaidh an t-ùghdarras ionadail dèanamh cinnteach gu bheil àrd-stiùirichean a' leantainn stiùireadh nàiseanta mu bhith a' cleachdadh clàran-ama pàirt-ùine gu h-èifeachdach.

Feumaidh an t-ùghdarras ionadail taic a thoirt do luchd-obrach san sgoil gus dòighean-obrach a leasachadh gus dèanamh cinnteach à co-ionannachd do gach pàiste a tha ag ionnsachadh tro mheadhan na Gàidhlig agus na Beurla. Feumaidh iad dealbhadh gu faiceallach airson maoineachadh a bharrachd agus gus a chleachdadh gu h-ìomchaidh gus beàrnan ann an ionnsachadh chloinne a dhùnadh agus adhartas a h-uile pàiste a leasachadh.

Chan eil adhartas gu leòr air a bhith san raon leasachaidh seo.

Chruthaich an ceannard plana gus Maoineachadh Co-ionannachd Sgoilearan (PEF) a chleachdadh gus co-ionannachd a dhèanamh cinnteach agus beàrnan ionnsachaidh a dhùnadh airson a h-uile pàiste. Bha am plana a' toirt a-steach fastadh luchd-obrach a bharrachd gus taic a thoirt do dh'ionnsachadh chloinne agus gus cuideachadh le bhith ag àrdachadh coileanadh. Ach cha b' urrainn do phrìomh stiùirichean na dreuchdan bàna sin a lìonadh. Mar thoradh air an sin, cha b' urrainn don luchd-obrach na toraidhean a bha san amharc a libhrigeadh. Chan eil fianais shoilleir ann fhathast gu bheil buaidh mhath aig obair a tha air a maoineachadh le PEF air àrdachadh coileanadh chloinne a tha a' fulang cruadal ionmhais. Feumaidh an t-ùghdarras ionadail taic a thoirt do phrìomh stiùirichean gus am plana ath-sgrùdadh agus ùrachadh gu sgiobalta gus dèanamh cinnteach gu bheilear a' cleachdadh PEF gu h-èifeachdach gus coileanadh àrdachadh agus adhartas chloinne a mheudachadh.

Anns an sgoil, feumaidh an t-ùghdarras ionadail taic a thoirt don luchd-obrach air fad gus dòighean-obrach àrd-inbhe a chleachdadh gu cunbhalach gus clann a chuideachadh le bhith a' tuigsinn an cuid fhaireachdainnean agus sunnd. Bu chòir do luchd-obrach cumail orra a' cruthachadh dhòighean-obrach airson sunnd chloinne a mheasadh gus cuideachadh a thoirt do gach pàiste an t-adhartas as fheàrr a dhèanamh.

HMIE

Luchd-sgrùdaidh an Rìgh airson Foghlam ann an Alba
His Majesty's Inspectorate of Education in Scotland

Tha beagan adhartais air a bhith san raon leasachaidh seo.

Tha luchd-obrach air feadh Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig agus na Beurla air dòighean-obrach a neartachadh gus taic a thoirt do shunnd tòcail chloinne. Bidh a' mhòr-chuid de chloinn a-nis a' comharrachadh am faireachdainnean gu soirbheachail agus a' cleachdadh ro-innleachdan gus an riaghladh gu h-èifeachdach. Bidh an luchd-obrach a' dèanamh feum èifeachdach de sheòmar altraim a chaidh a chruthachadh às ùr gus taic chuimsichte a thoirt do bheagan chloinne. Tha seo a' cuideachadh le bhith a' leasachadh com-pàirteachadh agus sunnd chloinne.

Feumaidh àrd-stiùirichean taic a thoirt do thidsearan gus sunnd chloinne a mheasadh mar a bha dùil. Feumaidh iad taic a thoirt do thidsearan gus fiosrachadh a chaidh a chruinneachadh a chleachdadh gus ionnsachadh a dhealbhadh a chuidicheas clann gus an sunnd fhèin a leasachadh. Feumaidh tidsearan ionnsachadh adhartach, dealbhaichte a thoirt seachad a chuidicheas clann gus an eòlas agus an tuigse air sunnd a leasachadh.

Dè thachras a-nis?

Cha do rinn an sgoil adhartas gu leòr bhon chiad sgrùdadh. Tha feum aig an sgoil air barrachd ùine agus taic leantainneach bho Chomhairle na Gàidhealtachd airson leasachadh. Bidh Luchd-sgrùdaidh an Rìgh a' cumail oirnn a' conaltradh leis an sgoil agus ag obair gu dlùth le Comhairle na Gàidhealtachd gus leasachadh leantainneach a sgrùdadh agus a mheasadh. Nì sinn sgrùdadh eile taobh a-staigh sia mìosan. Nuair a thilleas sinn dhan sgoil airson sgrùdadh, sgrìobhaidh sinn thugaibh mar phàrantan airson innse dhuibh mun adhartas a rinn an sgoil.

Katharine Crombie

Neach-sgrùdaidh an Rìgh

Às leth Àrd-neach-sgrùdaidh an Rìgh airson Foghlam